

Cvičení 12

V následujících příkladech předpokládejte, že data jsou pořízena jako náhodné výběry z populací sledujících normální rozdělení. K tomuto předpokladu však nepřistupujte nekriticky! Pokud budete přesvědčeni, že zde musíte použít jiný test, učiňte to.

1. Pomocí metody nejmenších čtverců odvoďte odhady koeficientů lineárního regresního modelu mezi proměnnými x (nezávislá proměnná) a y (závislá proměnná)¹.
2. Zjistěte závislost počtu pracovních hodin za měsíc spojených s provozováním anesteziologické služby na velikosti spádové populace nemocnice (viz tabulka 1). Údaje byly získány ve 12 nemocnicích ve Spojených státech.

OT
Pracné

Tabulka 1: Nemocnice

Nemocnice	Celkový počet pracovních hodin	Spádová populace (v tisících osob)
1	304,37	25,5
2	2616,32	294,3
3	1139,12	83,7
4	285,43	30,7
5	1413,77	129,8
6	1555,68	180,8
7	383,78	43,4
8	2174,27	165,2
9	845,3	74,3
10	1125,28	60,8
11	3462,6	319,2
12	3682,33	376,2

- (a) Rozhodněte, která proměnná je závislá a která nezávislá, respektive, která proměnná je vysvětlována respektive vysvětlující.
- (b) Zobrazte korelační pole a i s ohledem na věcnou stránku věci rozhodněte, který regresní model nejlépe vystihuje vzájemnou vazbu mezi sledovanými ukazateli. Modelů můžete uvažovat několik.
- (c) Vypočítejte parametry regresního modelu(ů).
- (d) Prostřednictvím testu zjistěte zda je(jsou) modely celkově statisticky významné. Dále pracujte jen s významnými modely.
- (e) Prostřednictvím testu zjistěte zda lze regresní model(y) zjednodušit. Pokud ano, zjednodušte.

¹Pro snazší kontrolu výsledků označte absolutní člen β_0 a regresní koeficient i lineárního členu β_1

- (f) Pokud jste mimo jiné uvažovali lineární regresní model, interpretujte hodnotu regresního koeficientu u tohoto modelu.
 - (g) Vypočítejte a interpretujte hodnoty koeficientů respektive indexů korelace a determinace. Na základě těchto hodnot vyberte „nejlepší“ model a dále pracujte jen s ním.
 - (h) Odhadněte v závislosti na spádové populaci celkový počet pracovních hodin pro 100 000 lidí velkou spádovou oblast.
 - (i) Určete 95% interval spolehlivosti celkového počtu pracovních hodin pro 100 000 lidí velkou spádovou oblast.
 - (j) Odhadněte v závislosti na spádové populaci **průměrný** celkový počet pracovních hodin pro 100 000 lidí velkou spádovou oblast.
 - (k) Určete 95% interval spolehlivosti pro odhad **průměrného** celkového počtu pracovních hodin pro 100 000 lidí velkou spádovou oblast.
 - (l) Graficky znázorněte empirické a teoretické (tj. odhadnuté na základě zvoleného modelu) hodnoty závisle proměnné. Vypočítejte rezidua.
3. Byly sledovány výdaje (v tisících Kč za 3 měsíce) za potraviny v jednotlivých domácnostech v závislosti jednak na počtu členů domácnosti a na celkovém čistém příjmu domácnosti (v tisících Kč za 3 měsíce). Údaje jsou v následující tabulce (viz tabulka 2).

Tabulka 2: Závislost výdajů v jednotlivých domácnostech

Početnost domácnosti	4	3	5	3	6	2	5
Čistý příjem (Kč/3 měsíce)	60	42	60	75	63	36	66
Výdaje za potraviny (Kč/3 měsíce)	21	5	24	30	27	12	27

- (a) Rozhodněte, která proměnná je závislá a která nezávislá, respektive, která proměnná je vysvětlovaná respektive vysvětlující.
- (b) Zobrazte korelační pole a i s ohledem na věcnou stránku věci rozhodněte, který regresní model nejlépe vystihuje vzájemnou vazbu mezi sledovanými ukazateli. Modelů můžete uvažovat několik.
- (c) Vypočítejte parametry regresního modelu(ů).
- (d) Prostřednictvím testu zjistěte zda je(jsou) modely celkově statisticky významné. Dále pracujte jen s významnými modely.
- (e) Prostřednictvím testu zjistěte zda lze regresní model(y) zjednodušit. Pokud ano, zjednodušte.
- (f) Pokud jste mimo jiné uvažovali lineární regresní model, interpretujte hodnotu regresního koeficientu u tohoto modelu.

- (g) Vypočítejte a interpretujte hodnoty koeficientů respektive indexů korelace a determinace. Na základě těchto hodnot vyberte „nejlepší“ model a dále pracujte jen s ním.
- (h) Odhadněte bodově i intervalově (95% interval spolehlivosti) v závislosti na čistém příjmu domácnosti výdaje za potraviny pro příjmy Kč 45 000,- a 65 000,-.
- (i) Odhadněte bodově i intervalově (99% interval spolehlivosti) v závislosti na čistém příjmu domácnosti **průměrné** výdaje za potraviny pro příjmy Kč 45 000,- a 65 000,-.
- (j) Graficky znázorněte empirické a teoretické (tj. odhadnuté na základě zvoleného modelu) hodnoty závisle proměnné. Vypočítejte rezidua.
4. U 44 náhodně vybraných studentek a studentů byla zaznamenáno pohlaví, velikost nohy (UK) a tělesná výška (cm), viz tabulka 3.

Tabulka 3: Velikosti nohou a výšky studentek a studentů – OP 2007/2008 ZS

Pohlaví	Číslo nohy (UK)	Výška (cm)	Pohlaví	Číslo nohy (UK)	Výška (cm)
žena	38	163	žena	38	165
žena	38	168	žena	37	167
žena	38	164	žena	40	165
žena	37	162	muž	45	191
žena	38	168	žena	41	171
žena	41	165	žena	38	168
žena	39	173	žena	40	165
žena	38	172	žena	39	170
žena	38	168	muž	48	197
žena	38	165	žena	39	179,5
žena	39	170	žena	39	175
žena	39	165	muž	43	186
žena	41	170	muž	42	180
žena	40	168	muž	46	192
žena	41	168	žena	40	173
žena	38	170	žena	39	170
žena	40	173	žena	40	174
žena	40	172	žena	40	175
žena	39	162	žena	38	168
žena	38	159	žena	38	174
žena	39	173	žena	38	170
žena	40	172	žena	38	167

- (a) Rozhodněte, která proměnná je závislá a která nezávislá, respektive, která proměnná je vysvětlovaná respektive vysvětlující.

- (b) Zobrazte korelační pole a i s ohledem na věcnou stránku věci rozhodněte, který regresní model nejlépe vystihuje vzájemnou vazbu mezi sledovanými ukazateli. Modelů můžete uvažovat několik.
 - (c) Vypočítejte parametry regresního modelu(ů).
 - (d) Prostřednictvím testu zjistěte zda je(jsou) modely celkově statisticky významné. Dále pracujte jen s významnými modely.
 - (e) Prostřednictvím testu zjistěte zda lze regresní model(y) zjednodušit. Pokud ano, zjednodušte.
 - (f) Pokud jste mimo jiné uvažovali lineární regresní model, interpretujte hodnotu regresního koeficientu u tohoto modelu.
 - (g) Vypočítejte a interpretujte hodnoty koeficientů respektive indexů korelace a determinace. Na základě těchto hodnot vyberte „nejlepší“ model a dále pracujte jen s ním.
 - (h) Odhadněte v závislosti na velikosti nohy tělesnou výšku postavy s nohou číslo 38 a 46.
 - (i) Určete 95% interval spolehlivosti pro tento odhad.
 - (j) Odhadněte v závislosti na velikosti nohy **průměrnou** tělesnou výšku postavy s nohou číslo 39.
 - (k) Určete 95% interval spolehlivosti pro odhad **průměrné** tělesnou výšku postavy s nohou číslo 38 a 46.
 - (l) Graficky znázorněte empirické a teoretické (tj. odhadnuté na základě zvoleného modelu) hodnoty závisle proměnné. Vypočítejte rezidua.
 - (m) S ohledem na vybočující hodnoty, které ovlivňují výsledky celé analýzy (hodnoty pro muže), vyzkoušejte rozdělit soubor na muže a ženy a odpovězte znovu na otázky 4b–4l. O výsledcích přemýšlejte!
5. U patnácti náhodně vybraných jatečných prasat byla při kontrole jatečné užitkovosti zjišťována délka jatečného trupu a výška špeku. Výsledky jsou uvedeny v tabulce 4).
- (a) Rozhodněte, která proměnná je závislá a která nezávislá, respektive, která proměnná je vysvětlovaná respektive vysvětlující.
 - (b) Zobrazte korelační pole a i s ohledem na věcnou stránku věci rozhodněte, který regresní model nejlépe vystihuje vzájemnou vazbu mezi sledovanými ukazateli. Modelů můžete uvažovat několik.
 - (c) Vypočítejte parametry regresního modelu(ů).
 - (d) Prostřednictvím testu zjistěte zda je(jsou) modely celkově statisticky významné. Dále pracujte jen s významnými modely.
 - (e) Prostřednictvím testu zjistěte zda lze regresní model(y) zjednodušit. Pokud ano, zjednodušte.

Tabulka 4: Výsledky kontroly jateční užitkovosti prasat

Zvíře	Délka jatečného trupu (cm)	Výška špeku (cm)
1	92,7	3,80
2	93,2	3,90
3	94,0	3,70
4	95,0	3,65
5	93,5	3,80
6	96,5	3,65
7	95,5	3,70
8	92,7	3,70
9	93,5	3,60
10	95,5	3,65
11	95,2	3,60
12	94,7	3,70
13	96,5	3,55
14	97,2	3,50
15	98,0	3,48

- (f) Pokud jste mimo jiné uvažovali lineární regresní model, interpretujte hodnotu regresního koeficientu u tohoto modelu.
- (g) Vypočítejte a interpretujte hodnoty koeficientů respektive indexů korelace a determinace. Na základě těchto hodnot vyberte „nejlepší“ model a dále pracujte jen s ním.
- (h) Určete jakou výšku špeku lze v průměru očekávat u prasete, jehož délka trupu je 96 cm.
- (i) Určete 95% interval spolehlivosti pro tyto odhady.
- (j) Graficky znázorněte empirické a teoretické (tj. odhadnuté na základě zvoleného modelu) hodnoty závisle proměnné. Vypočítejte rezidua.